

Pracovisko: Katedra historických vied

**Názov témy: Katolícki intelektuáli na Slovensku medzi lojalitou a disentom (1945–1989):
politické myslenie, štátna moc a kultúrne stratégie**

Anotácia: Postdoktorandský projekt sa zameria na analýzu politického myslenia katolíckych intelektuálov na Slovensku v období od konca druhej svetovej vojny po Nežnú revolúciu. Výskum myšlienkového sveta zohľadní širší okruh katolíckych aktérov (kňazov, laikov, publicistov, filozofov a historikov) a na rôzne formy ich vzťahu k povojnovému a socialistickému štátu. Projekt skúma, ako sa katolícka intelektuálna elita vyrovnávala s prechodom od demokratického pluralizmu k autoritárskemu a totalitnému režimu, a aké politické, morálne a kultúrne stratégie pritom volila.

Hlavné výskumné otázky

- Aké koncepty štátu, moci, demokracie a spoločenského poriadku artikulovali katolícki intelektuáli na Slovensku po roku 1945?
- Aké kontinuitné a diskontinuitné prvky možno sledovať medzi katolíckym politickým myslením medzivojnového obdobia, slovenského štátu, povojnovej demokracie a socialistického režimu?
- Akú rolu zohrávali religiózne argumenty pri legitimizácii spolupráce, pasívnej adaptácie alebo odporu voči štátnej moci?
- Do akej miery možno hovoriť o špecifickom „slovenskom“ katolíckom intelektuálnom diskurze v stredoeurópskom kontexte?

Metodologický rámec

Projekt kombinuje metódy intelektuálnych dejín, dejín politického myslenia a sociálnych dejín inteligencie. Opiera sa o analýzu archívnych prameňov (osobné fondy, cirkevné archívy, represívne zložky štátu), dobovú publicistiku, samizdatové texty a teologicko-filozofické diela. Dôležitou súčasťou bude aj komparatívna perspektíva (Československo, Poľsko, Maďarsko)

Očakávaný prínos

Projekt prispeje k hlbšiemu pochopeniu dynamiky vzťahu medzi katolicizmom, politikou a štátnou mocou v moderných slovenských dejinách. Zároveň obohatí výskum intelektuálnych dejín o analýzu aktérov, ktorí sa pohybovali na pomedzí náboženskej identity, politického realizmu a morálnej reflexie v podmienkach autoritárskych režimov.

Prijímajúci profesor: prof. PaedDr. Martin Pekar, PhD.

Emailová adresa: martin.pekar@upjs.sk

Zodpovedný pracovník: prof. ThDr. Peter Borza, PhD.

Emailová adresa: peter.borza@upjs.sk

Odborné požiadavky/kritériá:

- ukončené vysokoškolské vzdelanie tretieho stupňa (PhD.) v odbore historické vedy, prípadne v príbuznom humanitnom odbore so zameraním na moderné a súčasné dejiny Slovenska,
- preukázateľná odborná špecializácia na dejiny katolicizmu, cirkevných dejín, politické alebo intelektuálne dejiny 20. storočia,
- publikačná činnosť v oblasti moderných slovenských dejín
- skúsenosti s archívnym výskumom (štátne, cirkevné archívy, osobné fondy) a prácou s prameňmi povojnového a socialistického obdobia,
- znalosť metodológie intelektuálnych dejín, dejín politického myslenia alebo kultúrnych a sociálnych dejín,
- aktívna znalosť anglického jazyka (min. úroveň B2) a schopnosť prezentovať výsledky výskumu v cudzojazyčnom akademickom prostredí; znalosť ďalšieho cudzieho jazyka výhodou,
- schopnosť samostatnej vedeckej práce, analytického myslenia a formulovania výskumných záverov,
- predpoklad aktívneho zapojenia sa do riešenia vedeckovýskumných projektov pracoviska a do publikačných výstupov s medzinárodným dosahom.